

de la referència. Em sembla que es tracta d'una visió molt didàctica, i que en cada supòsit permet estudiar amb propietat la qüestió objecte de tractament específic.

Considero que tots dos llibres són molt útils per als estudiosos, per als consells de la informació existents, per als professionals i també per als propis mitjans. Naturalment, el pes determinant és el del periodisme. Només hi trobo a faltar la seva dimensió política, que no ha donat lloc a

que avui té un paper clau, especialment per la contaminació que pateix sovint per part de la propaganda i de la desinformació.

Igualment, m'hauria agradat que s'hi tractessin les relacions públiques, tan ignorades per alguns però tan importants en el procés comunicatiu actual.

Hem d'agrair a Hugo Aznar l'aportació tan valuosa que ens acaba de fer.

Manuel Parés i Maicas

ESPINA, Wifredo

Memòria d'una institució catalana oberta al món, 1987-1997

Barcelona: Centre d'Investigació de la Comunicació, 2004

Hem d'acollir amb goig aquest llibre, car ens explica el que fou un centre públic de recerca en el nostre camp, finançat per la Generalitat de Catalunya i que durant tota la seva trajectòria va gaudir d'una envejable independència d'actuació. El mèrit cal atribuir-lo al seu fundador, Wifredo Espina, que durant el franquisme fou un dels periodistes més crítics amb el règim vigent des de les seves columnes d'*El Correo Catalán*, en el qual va ocupar el càrrec de sotsdirector. També cal assenyalar que Jordi Pujol, president de la Generalitat, va respectar, fins al moment en el qual Espina es va veure forçat a jubilar-se per unes circumstàncies fosques, l'esmentada plena independència que Espina li havia demanat en l'acte fundacional.

Jo vaig tenir l'honor de col·laborar-hi durant tota la seva existència, i treballar amb Espina fou un goig, per la seva exquisidesa de tracte, malgrat el seu posat de vegades adust i també geniüt. Per tant, considero un deure personal fer unes consideracions sobre aquest llibre. Vull remarcar, d'entrada, que el Centre portà a terme una tasca excel·lent en el desenvolupament dels seus objectius. És una autèntica llàstima que ja no existeixi. Com a institució pública que fou, cal assenyalar

l'esperit de llibertat amb el qual es treballava. Mèrit, indubtablement, d'ell.

Al llibre, s'hi exposa, molt pormenoritzadament, la trajectòria del Centre en els distints àmbits en els quals va actuar. Cal subratllar la seva aportació en el terreny de la recerca en un sentit molt ampli i sense apriorismes de cap tipus, només la qualitat de la tasca que s'hi pretenia realitzar. Són innumbrables els investigadors catalans, i també de la resta d'Espanya, que varen rebre mòdics ajuts, car l'economia del Centre cal qualificar-la d'espartana, atesa la limitació dels seus recursos. Voldria assenyalar, per la participació directa que hi vaig tenir, activitats com ara Les Converses a la Pedrera (que eren unes reunions amb la presència del que anomenaven «societat civil catalana», on un ponent invitat hi exposava un tema concret que després era discutit a bastament), el Fòrum de la Comunicació i els diversos simposis i congressos que es van realitzar, alguns dels quals van assolir nivell internacional.

Especialment important fou la seva tasca de difusió de la recerca mitjançant publicacions pròpies, en col·laboració amb revistes acadèmiques i donant-los suport. El seu servei de documentació, dirigit pel que fou professor nostre, Daniel Jones,

va fer una tasca impagable, en la qual cal incloure els directoris d'investigadors espanyols i també un de llatinoamericans.

La seva dimensió internacional fou molt rellevant, ja que establia acords i convenis de col·laboració amb importants institucions estrangeres. En aquest sentit, vull remarcar que Espina em va encomanar una recerca sobre la investigació en comunicació en els estats de la Unió Europea, que estava previst publicar-la en anglès, en una editorial nord-americana amb la qual hi havia un conveni signat. Malauradament, a causa de la manca de compliment d'una persona, aquesta bella realització, única en el món fins ara, no va poder veure la llum. Quina llàstima! De tota manera, la nostra revista li va dedicar sencer en català el número 21, l'any 1997.

Va crear un premi a la recerca en comunicació, que va atorgar guardons a distingits investigadors, no només catalans, dels quals sovint es premiava les tesis doctorals. Quan el Centre va desaparèixer, mercès a Lluís de Carreras, director del primer Consell de l'Audiovisual, aquest premi va seguir existint, i després el va continuar l'actual Consell de l'Audiovisual, fins que, posteriorment, va donar-hi un altre plantejament.

Al número 22 de la nostra revista, s'hi va publicar un ampli dossier, en el qual, per cert, jo vaig col·laborar amb un text

sobre la dimensió internacional del Centre, que, dissortadament per a mi, no es va publicar, per causes que ignoro. Sortosament, el podeu trobar a les pàgines 135-141 del llibre.

En el llibre, s'hi ofereix una llista de totes les personalitats, no únicament del nostre àmbit, que van col·laborar-hi, la qual cosa palesa l'amplitud de mires que tenia i el prestigi de què gaudia.

Posteriorment, des d'una altra perspectiva, Miquel de Moragas, que en fou també un col·laborador rellevant des del principi, va crear Incom.

Voldria acabar afirmant que trobo a faltar l'existència del Centre amb la seva fisonomia i el seu caràcter. Hi van col·laborar molts distingits col·legues meus, i va estar sempre obert a tota iniciativa que fos seriosa i que respongués a una necessitat real en el nostre camp. Jo vaig ser molt feliç treballant amb Espina i el seu equip tècnic i administratiu, bàsicament femení, i recordaré sempre els despatxos del Palau de la Generalitat i després els de la Via Laietana. En tot aquest munt de projectes, de col·legues i de col·laboradors, hi havia sempre una referència indefugible: Wifredo Espina. Hem d'agrair la tasca que va fer per la nostra recerca, partint de la premissa que no pretenia ser cap comunicòleg.

Manuel Parés i Maicas

BELLMUNT, Cinta S.

Darrera el micro. 69 anys de ràdio a Tarragona
Tarragona: Arola Editors, 2002

Pot despertar interès un llibre que narra la història d'un mitjà de comunicació en una ciutat determinada? Què aporta al procés de globalització el coneixement de la implantació i el desenvolupament d'un medi local? En un moment en què l'estudi de la història pateix el menyspreu d'una societat enlluernada pels avenços tecnològics i científics, és quan més

necessària esdevé la publicació d'obres que reflecteixen el passat. Sens dubte, la recuperació de la memòria col·lectiva és sempre un bon exercici per entendre el present i plantejar-se el futur, objectiu que aconsegueix l'obra comentada.

El llibre, de lectura fàcil, articula els seus dotze capítols, ordenats cronològicament i anomenats a partir dels fets